

Utrikesdepartementet
Enheten för internationell
handelspolitik och EU:s inre
marknad
103 33 Stockholm

Europeiska kommissionens förslag till förordning om ett krisinstrument för den inre marknaden inklusive förslag till omnibusdirektiv och omnibusförordning med uppdatering av vissa förordningar och direktiv UD2022/12161

Genom förslagen avser kommissionen säkerställa att EU:s gemensamma marknad kan klara störningar av den inre marknaden, som orsakas av kriser, på ett bättre sätt än vad som skedde under pandemin.

Saco ställer sig positivt till att ett krisinstrument tas fram, så att den fria rörligheten fungerar även i händelse av kris. I övrigt begränsar sig Saco i detta remissvar till de delar som kan ha betydelse för arbetstagare och som måste omhändertas i den fortsatta förhandlingen.

Strejkrätten och partsautonomin får inte påverkas

För att krismekanismerna i förslaget ska aktiveras krävs att det uppstår en kris. Med kris avses enligt artikel 3.1, "an exceptional unexpected and sudden, natural or man-made event of extraordinary nature and scale that takes place inside or outside of the Union".

I skäl 36 i den föreslagna förordningen anges att den respekterar grundläggande rättigheter och den inte får påverka bland annat rätten att förhandla kollektivt och konflikträtten. Dessutom anges att parternas autonomi inte ska påverkas. Detta förtydligande saknas dock i själva förordningstexten. Att förordningen inte påverkar parternas autonomi, rätten att förhandla kollektivt eller konflikträtten, behöver framgå av en artikel, och inte bara i beaktandesatserna.

Det måste säkerställas att en arbetsmarknadskonflikt inte kan betraktas som en kris i enlighet med förordningen och att en aktivering av krismekanismerna aldrig kan hindra att stridsåtgärder vidtas. En legitimt beslutad arbetsmarknadskonflikt i enlighet med nationella regler måste kunna anses vara ett acceptabelt hinder för en "economic operator" att leverera en vara eller en tjänst. Även rätten till sympatiåtgärder och om neutralitet vid arbetsmarknadskonflikt måste lämnas orörda.

En eventuell diskussion (och efterföljande beslut) om samhällsfarliga konflikter ska precis som i dag ske på nationell nivå. Det kan noteras att EU helt och hållet saknar kompetens att reglera konflikträtten, art. 153.5. och

att konflikträtten också skyddas av EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna, artikel 28.

Tolkning av krisåtgärder i kollektivavtal måste förbehållas parterna

I artikel 21 anges att det ska finnas "single points of contact in the Member States". Det kan dock vara så att eventuella krisåtgärder kan komma att regleras i kollektivavtal. Det måste säkerställas att "single points of contact" endast kan hantera frågor om statliga/offentliga åtgärder och hur dessa ska tolkas och användas. Eventuell information om tolkning av åtgärder i kollektivavtal måste parterna självständigt svara för.

Produktsäkerhet och arbetsmiljöaspekter

Till regelpaketet hör ett antal ändringar i arbetsmiljödirektiv där det införs regler som möjliggör att gods kan släppas ut på marknaden utan att de utvärderats och testats på det sätt som annars krävs. Tillverkaren ansvarar i stället för att produkten uppfyller de krav som ställs. Här finns en hel del oklarheter vad gäller myndigheters möjligheter att under kris upprätta alternativa kvalitetssäkringsprocedurer med samrådskrav med arbetsmarknadens parter, liknande de tillstånd Arbetsmiljöverkets utfärdade för ej CE-märkt personlig skyddsutrustning som skydd mot covid-19 inom hälso- och sjukvården, omsorgen och flera andra områden. Vad som händer med ansvaret om tillverkaren går i konkurs framgår inte.

Det föreslås också regler som synes innebära att Kommissionen i genomförandeakter kan ställa krav på hur gods som behövs i en kris ska uppfylla arbetsmiljökrav. Förslaget tycks ge Kommissionen nya och större möjligheter att på egen hand definiera hälso- och säkerhetsfrågor. Om det inte är tillräckligt sannolikt att produkter som godkänts genom detta förfarande är hälsovådliga så får de också anses leva upp till direktivets krav även efter att krisen som utlöste åtgärden är över. Konsekvenserna av regleringen är svåröverblickbara. Saco vill framhålla att det måste säkerställas att denna föreslagna ordning inte försämrar vara sig produktsäkerhet och arbetsmiljön för de som arbetar med dessa produkter.

Med vänlig hälsning
Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Helena Larsson
Chefsjurist